

Odzivi

Boris Golec

Dopolnilo k prispevku "Je bila Trubarjeva druga žena Celjanka?" (*Kronika* 56, št. 3, 2008, str. 453–462)

Slabe tri tedne po izidu prejšnje številke *Kronike*, v kateri sem pisal o verjetnem celjskem izvoru Anastazije, druge žene Primoža Trubarja, me je kolegica Marija Počivavšek iz Muzeja novejšje zgodovine Celje prijazno opozorila na razpravo z naslovom *Celjska družina Klausov*, ki je v svojem prispevku nisem upošteval. Že leta 1936 jo je v *Časopisu za zgodovino in narodopisje* objavil Fran Minařnik,¹ razmeroma zgodnja objava pa je tudi eden od razlogov za njeno prezrtje, saj me iskanje ključnih besed po bibliotečnih bazah ni privedlo do njenega naslova. Prav je, da na Minařnikov prispevek opozorim vsaj zdaj, četudi ne prinaša ničesar novega ne v zvezi s Primožem Trubarjem ne s sorodstvenim razmerjem – svařtvom med Trubarjem in lekarnarjem Mihaelom Klausom. Povzema namreč leta 1922 postavljeno² in že od leta 1955 ovrženo domnevo,³ da je bila Klausova sestra Trubarjeva prva žena Barbara. O Barbari po odkritju njene listine iz leta 1554 vemo, da ni bila Celjanka, ampak se je rodila v meščanski družini Sitar v Kranju, vendar se stara teza o Celjanki Barbari Klaus vztrajno pojavlja tudi v najnovejši strokovni in poljudni literaturi, pa čeprav je že zdavnaj izginila iz biografskih del o Trubarju.

O bivanju rodbine Klaus v Celju nisva prispevala nobene nove ugotovitve ne Minařnik ne podpisani, tako da se glede tega tudi po 72 letih še vedno nismo premaknili z mesta. Žato pa je Minařnik na podlagi dunajskih in augsburških virov veliko te-

meljiteje osvetlil zadnji dve desetletji življenja Mihaela Klause, njegove poslovne ter družinske razmere. Sam sem o tem pisal izključno v luči sorodstvenega razmerja s Trubarjem, največ sploh samo v opombah in na podlagi virov, ki so mi jih posredovali iz Mestnega arhiva v Augsburgu.⁴

Od Minařnikovih ugotovitev, ki jih v mojem prispevku ni, kaže poudariti zlasti dejstvo, da je imel Mihael Klaus brata Petra, znanega iz cesarske podelitve grba in fevdnega pisma bratoma z dne 9. januarja 1579.⁵ Ime Petra Klause, drugega svaka Primoža Trubarja, sicer že dotlej ni bilo povsem neznano, saj je šlo za prvega novomeškega lekarnarja. Leta 1569 se je kot lekarniški pomočnik potegoval za dodelitev službe stanovskega lekarnarja v Novem mestu in jo tudi dobil, a je v dolenski prestolnici ostal le kratek čas. O morebitnih Trubarjevih zvezah pri kranjskih stanovih, ki bi utegnile pripomoči k Petrovi nastavitvi, lahko za zdaj samo ugibamo, prav tako kot o njegovi usodi po letu 1571. Minařnik je domneval, da se je Peter morda na Dunaju kot pomočnik pridružil bratu Mihaelu,⁶ tamkajšnjemu dvornemu lekarnarju od 1573 do smrti v začetku leta 1582.⁷ Na podlagi Minařnikovega odkritja sorodstvene povezave med Klausoma pa v literaturi o Novem mestu še veliko pozneje srečamo pred več kot pol stoletja preseženo domnevo oziroma trditev, da je bila njuna sestra Barbara Trubar.⁸

¹ Fran Minařnik, *Celjska družina Klausov*. *Časopis za zgodovino in narodopisje* XXXI, 1936, str. 49–67.

² France Kidrič, Trubarjevi na votivni sliki v Derendingenu iz 1587. *Zbornik za umetnostno zgodovino* II, 1922, str. 4.

³ Pavle Blaznik, Prispevek k življenjepisu Primoža Trubarja. *Slavistična revija* VIII, 1955, str. 309–310.

⁴ Boris Golec, *Je bila Trubarjeva žena Celjanka?* *Kronika* 56, št. 3, 2008, str. 455–456. – Minařnik, ki poimensko navaja sedem Klausovih otrok (meni je bilo znanih le pet, ob njegovi smrti še nedoraslih), pozna tudi tri njegove zete (Minařnik, n. d., str. 54). Ni pa vedel, da je bil Klaus poročen in imel enega otroka že leta 1561, niti ni poznal deklškega priimka njegove žene Margarete, kar je ključni podatek za izločitev možnosti, da bi bil Klaus s Trubarjem v svařtvu prek poroke s Trubarjevo sestro (Golec, n. d., str. 455–456).

⁵ Minařnik, n. d., str. 60. – Prim. tudi Karl Friedrich von Frank, *Standeserhebungen und Gnadennakte für das Deutsche Reich und die Österreichischen Erblande bis 1806 sowie kaiserlich österreichische bis 1823 mit einigen Nachträgen zum "Alt-Österreichischen Adels-Lexikon" 1823–1918*. 3. Band. K–N. Schloss Senftenegg: Selbstverlag, 1972, str. 37.

⁶ Minařnik, n. d., str. 66. Prim. tudi tam navedeno literaturo.

⁷ Minařnik, n. d., str. 59, 64.

⁸ Prim. Zdenko Picelj, *Novo mesto skozi čas. Kulturnozgodovinski vodnik*. Novo mesto: Dolenjski muzej, 1990, str. 37.

Grb bratov Mibaela in Petra Klause, narisano po opisu v grbovni listini (Minařik, Celjska družina Klausov, str. 49).

O celjski družini Klaus, iz katere je zelo verjetno izšla Trubarjeva druga žena, in nikakor ne prva, je torej znanega kar nekaj, a še vedno nič konkretnega v zvezi s Celjem, od koder je Mihael po Trubarjevem pričevanju izviral. Poleg tega je lekarnar Mihael Klaus v zadnjem času dobil mesto vsaj v dveh zgodovinskih delih, ki o njem sicer nista prinesli novih spoznanj. V prvem, monografiji o celjskem lekarništvu (2002), je v zvezi s Trubarjem zgolj bežno označen kot njegov svak,⁹ v drugem, knjigi o znamenitih Celjanih (2004), pa je po Minařiku spet povzeta stara zmotna o Barbari Klaus kot Trubarjevi prvi ženi.¹⁰

Moje dopolnilo k lastnemu prispevku bodi tako na eni strani primer, kako zlahka ostane prezrta pomembna razprava, še zlasti z večanjem časovne distance od njenega nastanka, in kako je na drugi strani pri povzemanju iz starejše literature treba toliko bolj paziti, katera spoznanja so medtem že bila ovržena.

⁹ Štefan Predin, *O lekarnah na Celjskem od Mozirja do Podčetrnika*. Celje: Celjske lekarne, 2002, str. 2.

¹⁰ Jože Rataj, *Lekarnar na dunajskem dvoru. Miha Klaus (? – 1582). Znameniti Celjani*. Celje: Fit media, 2004, str. 18.